

Penziono pravo — sudska praksa Bosne i Hercegovine (1. dio)

Član 60. („starog“) tj. član 69. („novog“) Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranja

UDOVICI IZ VANBRAČNE ZAJEDNICE PRIPADA PRAVO NA PORODIČNU PENZIJU POD ISTIM USLOVIMA KAO I UDOVICI IZ BRAČNE ZAJEDNICE, NEOVISNO OD DECIDNE ODREDBE ZAKONA.

Iz obrazloženja:

Presudom Kantonalnog suda u Zenici, broj i datum navedeni u izreci ove presude, odbijena je tužba tužiteljice podnesena protiv rješenja tuženog, broj: FZ3/2-1182750074 od 10.02.2015. godine, kojim je odbijena njezina žalba izjavljena protiv prvostepenog rješenja Direktora administrativne službe tuženog u Z. broj: 1182750074 od 04.02.2014. godine, a kojim rješenjem je odbijen zahtjev tužiteljice za priznavanje prava na porodičnu penziju iza umrlog vanbračnog druga F. H..

Zahtjevom za vanredno preispitivanje navedene presude prvostepenog suda podnesenim u zakonom propisanom roku tužiteljica pobija prvostepenu presudu ističući da prvostepeni sud nije cijenio sve tužbene prigovore, a posebno činjenicu da je tužiteljica bila sa umrlim H. F. u vanbračnoj zajednici od 28.05.1994. godine do njegove smrti tj. do 27.11.1996. godine, te da je u toj zajednici rođeno i dijete H. S. kojoj je priznato pravo na porodičnu penziju, a da je tužiteljica vršila sve roditeljske dužnosti od njenog rođenja do danas, čime je ispunila uvjete iz člana 62. stav 3. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju F BiH. Kako je Porodičnim zakonom F BiH propisano da je vanbračna zajednica izjednačena sa bračnom ako je trajala tri godine ili kraće ukoliko je u toj zajednici rođeno dijete, to tužiteljici i pripada pravo na porodičnu penziju iza umrlog vanbračnog druga H. F.. Napominje da je presudom Općinskog suda u Kaknju od 20.12.2012. godine utvrđen status vanbračnog druga. U zahtjevu kao i u podnesku od 09.11.2018. godine navela je da je Ustavni sud BiH svojom odlukom Ap-4077/16 od 11.10.2018. godine o istom pravnom pitanju donio odluku o priznavanju svih prava vanbračnog druga sa pravima bračnog druga, to je predložila da se presuda Kantonalnoga suda u Zenici ukine kao i ponište osporeno i prvostepeno rješenje, a predmet vrati prvostepenom organu na donošenje nove odluke.

Tuženi je u odgovoru na podneseni zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke predložio da se isti odbije kao neosnovan.

Sud je na osnovu člana 45. Zakona o upravnim sporovima („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj: 9/05) ispitao zakonitost pobijane presude u granicama zahtjeva i povrede propisa iz člana 41. tog zakona navedenih u zahtjevu, pa je odlučio kao u izreci presude iz slijedećih razloga:

Iz obrazloženja pobijane presude vidi se da je prvostepeni sud tužbu tužiteljice odbio na osnovu člana 60. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju F BiH („Službene novine F BiH“, broj: 2/98 do 55/12) iz razloga što odredbama ovoga zakona nije predviđena mogućnost priznavanja prava na porodičnu penziju vanbračnom drugu i to bez obzira da li je ili ne u toj vanbračnoj zajednici rođeno zajedničko dijete.

U toku upravnoga postupka koji je započet zahtjevom tužiteljice za priznavanje prava na porodičnu penziju iza umrlog vanbračnog druga H. F. podnesenog dana 27.05.2013. godine je utvrđeno da je H. F. rođen dana 16.03.1967.

godine, a umro dana 27.11.1996. godine. Od dana 28.05.1994. godine umrli je živio u vanbračnom zajednici sa tužiteljicom i da imaju zajedničko dijete H. S. (rođena 15.03.1995. godine), a što je utvrđeno presudom Općinskog suda u Kaknju broj: 36 0 P 021359 12 P od 20.12.2012. godine. Porodičnu penziju prima kći

H. S..

Pravni stav kako tuženoga tako i prvostepenoga suda nisu pravilni iz sljedećih razloga: Porodični zakon F BiH („Službene novine F BiH”, broj: 35/05,41/05 i 31/14) članovima 2. i 3.

poistovjećuje bračnu sa vanbračnom zajednicom jer smatra da je vanbračna zajednica, zajednica života žene i muškarca koji nisu u braku ili vanbračnoj zajednici sa drugom osobom i koja traje najmanje tri godine ili kraće ako je u njoj rođeno dijete.

Sa druge strane tačno je da je u citiranom zakonu o penzijskom i invalidskom osiguranju regulisao pitanje (član 60. “starog zakona”, odnosno član 69. “novog” – Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju F BiH-Službene novine F BiH broj: 13/18) ne postoji mogućnost vanbračnog druga za ostvarivanje prava na porodičnu penziju.

U ovakvoj situaciji neovisno od činjenice da je vanbračna zajednica tužiteljice bila prije donošenja porodičnog zakona F BiH iz 2005. godine (jer je i „starim” Porodičnim zakonom SR BiH regulisano pitanje vanbračne zajednice, ali na restriktivniji način u odnosu na propise iz 2005. godine) postoji diskriminacija iz člana 14. Evropske Konvencije, odnosno člana II/4 Ustava Bosne i Hercegovine, jer je očigledno da ne postoji harmonizacija propisa u ovoj oblasti, a u vezi sa pravom na imovinu iz člana II/3.k. Ustava Bosne i Hercegovine odnosno člana 1. Protokola I uz Evropsku konvenciju.

Ovakav stav je zauzeo i Ustavni sud Bosne i Hercegovine u svojim Odlukama broj: AP-4207/13 od 30.09.2016. godine i AP-4077/16 od 11.10.2018. godine.

Ovaj sud nije mogao da spor riješi u punoj jurisdikciji, jer bi pri tome trebalo odrediti i visinu porodične penzije koja pripada tužiteljici, pa će prvostepeni organ u ponovnom postupku imajući u vidu primjedbe ovoga suda i upute kao i činjenicu da je do 2005. godine važio Porodični zakon („Službeni list SR BiH”, broj: 21/79 i 44/89 , „Službeni list R BiH”, broj: 6/94 i 13/94) donijeti novu pravno valjanu odluku.

Ovo sve tim prije što je i Porodičnim zakonom SR BiH, koji je važio u vrijeme trajanja vanbračne zajednice, članom 14. regulisano i pitanje „...drugih imovinskih pravnih odnosa kod zajednice muškarca i žene koje nije uređeno na način propisan ovim zakonom (vanbračna zajednica...), pa prema tome i u to vrijeme je postojala mogućnost priznavanja nekih imovinskih prava vanbračnih supružnika.

Radi svega izloženog, podnesenim zahtjevom za vanredno preispitivanje pobijane presude prvostepenog suda se ta presuda potpuno osnovano pobija kao nezakonita iz navedenih razloga od strane tužiteljice, pa je ovaj sud njen zahtjev primjenom člana 46. stav 1. Zakona o upravnim sporovima presudom usvojio, te prvostepenu presudu preinačio tako što je udovoljio tužbenom zahtjevu i poništio i osporeno i prvostepeno rješenje i predmet vratio prvostepenom organu na ponovno rješavanje.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije BiH broj: 04 0 U 007360 15 Uvp od 13.12.2018. godine)

Član 7., 8. i 10. stav 4. Sporazuma o međusobnim pravima i obavezama u provedbi penzijskog i invalidskog osiguranja.

AKO SE PENZIJA OSTVARUJE PO OSNOVU INVALIDNOSTI, INVALIDSKA PENZIJA SE ODREĐUJE I ISPLAĆUJE U SKLADU SA ČLANOM 8. SPORAZUMA SAMO AKO JE STAŽ

OSIGURANJA NAVRŠEN KOD RAZLIČITIH NOSILACA PENZIJSKOG I INVALIDSKOG OSIGURANJA.

Presudom Kantonalnog suda u Mostaru broj: 07 0 U 008005 13 U od 17.02.2015. godine odbijena je kao neosnovana tužba tužitelja, podnesena protiv osporenog rješenja tuženog, broj i datum navedeni u uvodu ove presude. Navedenim osporenim rješenjem je odbijena žalba tužitelja izjavljena protiv prvostepenog rješenja direktora Kantonalne administrativne službe M., matični broj: 1146216421 od 05.09.2012. godine. Tim prvostepenim rješenjem je odbijen zahtjev tužitelja za priznavanje prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja.

Protiv presude prvostepenog suda tužitelj je putem punomoćnika podnio zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke, zbog povrede federalnih propisa, a kako iz navoda zahtjeva proizlazi. U zahtjevu navodi da je prvostepenom presudom odbijena tužba tužitelja podnesena protiv osporenog rješenja uz obrazloženje da za sporni staž osiguranja od 05.05.2000. godine- 23.05.2000. godine nije uplaćen doprinos, odnosno da za taj period rada koji je evidentiran u radnoj knjižici, nikada nije izvršena odjava i prijava na osiguranje u matičnoj evidenciji osiguranika. Tužitelj međutim ističe, da je suprotno prednjem, on imao navršen penzijski staž koji mu pokriva najmanje jednu trećinu razdoblja od navršenih najmanje 20 godina života do dana nastanka invalidnosti, računajući radni vijek na pune godine, odnosno da taj uslov za sticanje prava na invalidsku penziju ispunjava i bez staža osiguranja navršenog nakon 30.04.1992. godine, te da je tuženi trebao postupiti shodno odredbama člana 82. stav 5. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju na koje se poziva, odnosno u staž osiguranja uračunati samo vrijeme za koje je uplaćen doprinos, a ne odbiti tužitelja zbog 18 dana staža osiguranja za koji nije uplaćen doprinos. Takođe ističe da je shodno članu 9. Sporazuma o međusobnim pravima i obavezama u sprovođenju penzijskog i invalidskog osiguranja, tužitelj ispravno podnio svoj zahtjev za ostvarenje prava Federalnom zavodu za penzijsko i invalidsko osiguranje, kao nosiocu osiguranja na čijem području je podnosilac zahtjeva bio posljednji put osiguran u Bosni i Hercegovini. Ističe da je zbog navedenog nejasan stav prvostepenog suda, da je njegov zahtjev trebao biti sagledan u odnosu na sve odredbe Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju, a u vezi sa odredbama navedenog Sporazuma. Predložio je da se zahtjev uvaži, a presuda prvostepenog suda preinači na način da se tužba tužitelja uvaži, osporeno rješenje tuženog organa poništi i predmet vrati tuženom organu na ponovni postupak.

U odgovoru na zahtjev tuženi je predložio da se zahtjev odbije kao neosnovan.

Prema podacima spisa u predmetu, tužitelj je dana 26.11.2010. godine podnio zahtjev za ostvarivanje prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja, odnosno prava na invalidsku penziju, te je prvostepenim rješenjem od 05.09.2012.godine odbijen sa zahtjevom na osnovu odredbe člana 6. do 9. Sporazuma o međusobnim pravima i obavezama u sprovođenju penzijskog i invalidskog osiguranja, jer ne ispunjava uslove iz navedenih odredbi. Rješavajući po žalbi tužitelja izjavljenoj protiv navedenog rješenja, tuženi organ donosi osporeno rješenje od 29.11.2012. godine, kojim odbija žalbu, a pozivom na odredbu člana 6. Sporazuma o međusobnim pravima i obavezama u sprovođenju penzijskog i invalidskog osiguranja, te odredbu člana 82. stav 4. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju, uz obrazloženje da iz navedenih odredbi proizlazi da je odlučujuća činjenica za ostvarenje prava na srazmjerni dio penzije primjenom Sporazuma, staž osiguranja navršen na području Federacije Bosne i Hercegovine, poslije aprila 1992. godine, za koje je uplaćen doprinos, te kako tužitelj nema ostvaren staž osiguranja na teritoriji Federacije BiH, to proizlazi da je pravilno odbijen sa zahtjevom. Postupajući po tužbi tužitelja podnesenoj protiv osporenog rješenja, prvostepeni sud donosi presudu od 17.02.2015. godine kojom je tužba tužitelja odbijena kao neosnovana, jer je nakon provedenog postupka prvostepeni sud ocijenio da je u postupku pravilno utvrđeno da tužitelj ne ispunjava uslove za priznavanje prava na invalidsku penziju, obzirom da tužitelj nema ostvarenog staža osiguranja kod tuženog, kao nositelja osiguranja u Federaciji Bosne i Hercegovine, jer je tužitelj tokom rata bio pripadnik Vojske Republike Srpske, te je ponovno prijavio svoje prebivalište u K. dana 16.04.2004.

godine, pa se na njega ne mogu primijeniti odredbe Sporazuma o međusobnim pravima i obavezama u sprovođenju penzijskog i invalidskog osiguranja, jer tužitelj te uslove ne ispunjava, kao i da je tačno da je kod tužitelja utvrđena prva kategorija invalidnosti, i da tužitelj ima ostvaren staž osiguranja prije rata kod Društvenog fonda za penzijsko i invalidsko osiguranje BiH, ali da te činjenice treba sagledati u odnosu na sve važeće odredbe Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju F BiH, posebno odredbu člana 82. stav 4. i 5. Zakona, a u vezi sa odredbama Sporazuma o međusobnim pravima i obavezama u sprovođenju penzijskog i invalidskog osiguranja, prema kojima tužitelj ne ispunjava uslove za ostvarivanje prava na penziju kod tuženog, kao nositelja osiguranja u Federaciji Bosne i Hercegovine. U spisima predmeta se između ostalog nalazi i: Nalaz, ocjena i mišljenje Odjeljenja za prvostepeni postupak medicinskog vještačenja u M., Instituta za medicinsko vještačenje zdravstvenog stanja S., broj: ORS-2181/10 od 22.02.2011. godine, prema kojem kod tužitelja postoji prva (I) kategorija invalidnosti, uzrokovana bolešću; Uvjerenje Fonda PIO Republika Srpska, broj: 032-349-271/11 od 11.04.2011. godine prema kojem tužitelj nije osiguranik Fonda PIO RS poslije 04.04.1992. godine i na dan izdavanja uvjerenja, te se ne nalazi u radnom odnosu; Dopis Odjeljenja za opštu upravu, boračko- invalidsku zaštitu Opštine N., u kojem je navedeno da prema evidenciji preuzetoj od prijašnjeg Ministarstva odbrane Odsjek N., tužitelj se ne vodi u vojnoj evidenciji Odjeljenja za opštu upravu Boračko-invalidske zaštite opštine N., kao što je navedeno u uvjerenju izdatom od strane ovog organa broj: 05-56-52/11 od 21.07.2011. godine, niti je tužitelj imao prijavljeno mjesto boravka na području opštine N. od 1992.-1996. godine i kasnije, te da za lica koja su izbjegla za vrijeme rata u N. iz M., S. i Č., uvjerenja izdaje opština I.M.; Potvrda o penzijskom stažu, od 13.09.2012. godine, prema kojoj za period od 01.05.1992. godine do 22.06.1992. godine (a u kojem periodu je tužitelj prema podacima iz radne knjižice radio u preduzeću „Š. d., U.“ K.) nije uplaćeno penzijsko osiguranje jer se imenovani od 15.04.1992. godine nalazio u Vojsci Republike Srpske; Dopis Federalnog zavoda za penzijsko i invalidsko osiguranje, Kantonalna administrativna služba M., matični broj: 1146216421 od 05.09.2012. godine kojim se zahtjev tužitelja proslijeđuje Fondu za PIO Republike Srpske uz svu dokumentaciju u njihovu nadležnost, pošto osiguranik M. M. ima navršen staž kod tog Zavoda od dana 15.04.1992. godine do 10.12.1994. godine i od 12.08.1995. godine do 01.02.1996. godine; Obavijest Kantonalne administrativne službe M., broj: 146216421 od 15.06.2012. godine prema kojoj je izvršen uvid u personalni dosije M. M. (MB:8146216421) koji je bio zaposlen u preduzeću „Š. d.“ K.i utvrdili da za period od 05.05.2000.-23.05.2000. godine nema rješenje o početku i prestanku radnog odnosa, a niti je upisan u Matičnu knjigu zaposlenih.

Ovakva odluka prvostepenog suda nije pravilna.

Odredbom člana 82. stav 4. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju (Službene novine Federacije BiH, broj. 29/98 do 4/09) je propisano da će se staž osiguranja kod različitih nositelja mirovinskog i invalidskog osiguranja priznavati u skladu sa ugovorom zaključenim između navedenih subjekata.

Odredbom člana 10. stav 4. Sporazuma o međusobnim pravima i obvezama u provedbi penzijskog i invalidskog osiguranja („Službene novine Federacije BiH“, broj: 24/00) je propisano da ako se invalidska penzija ostvaruje po osnovu invalidnosti koja je nastala kao posljedica bolesti ili povrede van rada, penzija se određuje i isplaćuje u skladu sa članom 8. ovog sporazuma.

Odredbom člana 8. Sporazuma o međusobnim pravima i obvezama u provedbi penzijskog i invalidskog osiguranja je propisano da se srazmjerna penzija koja pada na teret svakog Nosioca osiguranja određuje tako da se iznos penzije određen na način predviđen u članu 7. ovog sporazuma podijeli sa ukupnim brojem mjeseci penzijskog staža navršenog kod sva tri Nosioca osiguranja poslije 30. aprila 1992. godine i pomnoži sa brojem mjeseci penzijskog staža navršenog u istom periodu kod Nosioca osiguranja koji određuje srazmjernu penziju.

Odredbom člana 7. Sporazuma o međusobnim pravima i obvezama u provedbi penzijskog i invalidskog osiguranja je propisano da u slučaju kada je osiguranik poslije 30.aprila 1992.godine penzijski staž navršio kod više Nosilaca osiguranja, svaki Nosilac osiguranja kod kojeg penzijski staž navršen poslije 30. aprila 1992. godine određuje

penziju po propisima koje primjenjuje, uz primjenu člana 5. i 6. ovog sporazuma, a nakon toga određuje dio penzije koji pada na njegov teret.

Imajući u vidu činjenicu da kod tužitelja prema Nalazu, ocjeni i mišljenju Odjeljenja za prvostepeni postupak medicinskog vještačenja u Mostaru, Instituta za medicinsko vještačenje zdravstvenog stanja S., broj: ORS-2181/10 od 22.02.2011. godine, postoji prva (I) kategorija invalidnosti, uzrokovana bolešću, to bi se na tužitelja, dakle trebale primijeniti odredbe naprijed citiranih članova 7., 8. i 10. Sporazuma o međusobnim pravima i obvezama u provedbi penzijskog i invalidskog osiguranja.

Međutim, kako iz navedenih odredbi takođe proizlazi da se iste se primjenjuju u slučaju kada je penzijski staž navršen kod više Nosilaca osiguranja, te se invalidska penzija obračunava kao srazmjerna, to je ostalo nejasno zašto je o zahtjevu tužitelja odlučivano u skladu sa Sporazumom o međusobnim pravima i obvezama u provedbi penzijskog i invalidskog osiguranja, obzirom da se prema podacima spisa u predmetu ne može zaključiti da li je tužitelj imao navršen penzijski staž i u Republici Srpskoj ili samo u Federaciji BiH. Naime, iz podataka spisa, kao i iz presude prvostepenog suda, kao i odluka upravnih organa, proizlazi da tužitelj ima priznat staž osiguranja u Federaciji BiH do 30. aprila 1992. godine, dok mu za period od 01.05.-22.06.1992. godine nije uplaćeno penzijsko osiguranje, a da za period od 05.05.2000.- 23.05.2000. godine nema rješenje o početku i prestanku radnog odnosa, a niti je upisan u Matičnu knjigu zaposlenih. Prema Uvjerenju Fonda PIO Republika Srpska, od 11.04.2011. godine tužitelj nije bio osiguranik Fonda PIO RS poslije 04.04.1992. godine, kao i na dan izdavanja uvjerenja, a takođe, iz podataka spisa u predmetu se ne može zaključiti da li je tužitelju priznat poseban staž u Republici Srpskoj, jer o tome postoji Uvjerenje od 21.07.2011. godine iz kojeg se može zaključiti da mu takav staž nije priznat, dok iz dopisa Federalnog zavoda za penzijsko i invalidsko osiguranje, Kantonalna administrativna služba M., matični

broj: 1146216421 od 05.09.2012. godine proizlazi da tužitelj ima navršen staž kod Zavoda Republike Srpske od dana 15.04.1992. godine do 10.12.1994. godine, kao i od 12.08.1995. godine do 01.02.1996. godine.

Imajući u vidu naprijed navedeno, ovaj sud cijeni da su i prvostepeni sud, kao i tuženi i prvostepeni organ, donijeli svoje odluke uz pogrešnu primjenu materijalnog prava.

Stoga je ovaj sud, u skladu sa odredbom člana 46. stav 2. Zakona o upravnim sporovima, zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke uvažio, presudu prvostepenog suda preinačio, na način da se tužba tužitelja uvažava, osporeno rješenje tuženog, kao i prvostepeno rješenje, poništavaju i predmet vraća prvostepenom organu na ponovni postupak, a kako bi prvostepeni organ u ponovnom postupku prije svega utvrdio da li je tužitelj, te ukoliko jeste, u kojem periodu, imao priznat staž kod oba Nosioca osiguranja, te da zatim, uz pravilnu primjenu materijalnog prava donese pravilnu i zakonitu odluku.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije BiH broj: 07 0 U 008005 15 Uvp od 04.10.2018. godine)

Ostvarivanje prava na srazmjerni dio starosne penzije

Član 42. Sporazuma između Bosne i Hercegovine i Savezne Republike Jugoslavije o socijalnom osiguranju.

OSIGURANIK KOJI NE ISPUNJAVA USLOVE IZ ČLANA 30. I 137. ZAKONA O PENZIJSKOM I INVALIDSKOM OSIGURANJU ZA OSTVARENJE PRAVA NA STAROSNU PENZIJU, NE MOŽE OSTVARITI SRAZMJERNI DIO STAROSNE PENZIJE KOD FEDERALNOG ZAVODA ZA PENZIJSKO INVALIDSKO OSIGURANJE U SKLADU SA SPORAZUMOM IZMEĐU BOSNE I HERCEGOVINE I SAVEZNE REPUBLIKE JUGOSLAVIJE O SOCIJALNOM OSIGURANJU.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 03 0 U 005848 12 Uvp od 10.04.2013. g.)

Penzijski staž i ostvarivanje prava na srazmjernu starosnu penziju

Član 7. Sporazuma o međusobnim pravima i obavezama u sprovođenju penzijskog i invalidskog osiguranja

Član 82. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju.

AKO OSIGURANIK NEMA PENZIJSKOG STAŽA KOD JEDNOG OD NOSILACA OSIGURANJA U BOSNI I HERCEGOVINI TADA SE NEĆE PRIMJENITI ODREDBE SPORAZUMA O MEĐUSOBNIM PRAVIMA I OBAVEZAMA U SPROVOĐENJU PENZIJSKOG I INVALIDSKOG OSIGURANJA U POGLEDU ODREĐIVANJA SRAZMJERNE STAROSNE PENZIJE.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 04 0 U 003818 12 Uvp od 27.06.2013. g.)

Sticanje prava na starosnu penziju po povoljnijim uvjetima

Član 103. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju

Član 7. Uredbe o sticanju prava na starosnu penziju pod povoljnijim uvjetima

pripadnika bivše vojske Federacije Bosne i Hercegovine i državnih službenika i

namještenika bivšeg Federalnog ministarstva odbrane

LICE KOJE JE U VRIJEME PODNOŠENJA ZAHTJEVA I NA DAN 30.09.2007. g. BILO U RADNOM ODNOSU I OSIGURANIK NE MOŽE OSTVARITI PRAVO NA STAROSNU PENZIJU PO POVOLJNIJIM UVJETIMA PREMA ODREDBAMA UREDBE IZ 2006. g. SA IZMJENAMA I DOPUNAMA IZ 2007. g.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 07 0 U 002350 09

Uvp od 03.06.2011. g.)

Ponovno određivanje penzije prema novonavršenom penzijskom stažu

Uredba o povoljnijim uvjetima za sticanje prava na starosnu penziju vojnih

osiguranika Vojske Federacije Bosne i Hercegovine

VOJNOM OSIGURANIKU KOJEM JE BILO PRIZNATO PRAVO NA STAROSNU PENZIJU PREMA ODREDBAMA UREDBE O POVOLJNIJIM UVJETIMA ZA STICANJE PRAVA NA STAROSNU PENZIJU VOJNIH OSIGURANIKA VOJSKE FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE („SLUŽBENE NOVINE FEDERACIJE BIH“, BROJ 2/00), KOJA JE PRESTALA DA VAŽI 29.05.2001. g.) NE MOŽE SE PONOVO ODREDITI PENZIJA ZA NAKNADNO OSTVARENI STAŽ U PERIODU OD 2001. DO 2004. g..

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 09 0 U 001049 11 Uvp

od 30.07.2012. g.).

Nedonošenje rješenja o zahtjevu stranke za zaključenje sporazuma o uvjetima penzionisanja

Član 10. i 20. Zakona o upravnim sporovima

U UPRAVNOM SPORU ZBOG „CUTANJA ADMINISTRACIJE“ UPRAVNI SPOR SE MOŽE POKRENUTI I VODITI SAMO AKO SE RADI O NEDONOŠENJU UPRAVNOG AKTA KOJIM SE RJEŠAVA O NEKOJ UPRAVNOJ STVARI, A NE I O NEDONOŠENJU AKTA O ZAHTJEVU TUŽITELJA ZA ZAKLJUCENJE SPORAZUMA O UVJETIMA PENZIONISANJA, KOJI JE PREDRADNJA ZA EVENTUALNO STICANJE PRAVA NA STAROSNU PENZIJU PO ODREDBAMA UREDBE O POVOLJNIJIM UVJETIMA ZA STICANJE PRAVA NA STAROSNU PENZIJU VOJNIH OSIGURANIKA VOJSKE FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE („SLUŽBENE NOVINE FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE“, BR. 18/04, 27/04, 47/04).

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 09 0 U 004048 10

Uvp od 08.12.2011. g.)

Novčana naknada za fizičku onesposobljenost

Član 72 a. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju

Član 3. Zakona o vrstama i procentima fizičkih onesposobljenosti

OSIGURANIK IMA PRAVO NA NOVCANU NAKNADU ZA FIZICKU ONESPOSOBLJENOST IZ ČLANA 72.a ZAKONA O PENZIJSKOM I INVALIDSKOM OSIGURANJU, SAMO AKO ISPUNJAVA USLOVE IZ ČLANA 3. i 4. ZAKONA O VRSTAMA I PROCENTIMA FIZICKIH ONESPOSOBLJENOSTI.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 70 0 U 000178 08

Uvp od 10.03.2011. g.)

Pokretanje postupka za ostvarivanje prava na porodičnu penziju

Član 70. stav 2. ranije važećeg Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju

Član 143. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju

ZAHTJEV ZA OCJENU UTVRDIVANJA POSTOJANJA INVALIDNOSTI STRANKE, PODNESEN OD STRANE DOMA ZDRAVLJA, NE MOŽE SE SMATRATI ZAHTJEVOM ZA OSTVARIVANJE PRAVA NA PORODICNU PENZIJU PODNESENIM OD ČLANA PORODICE UMRLOG OSIGURANIKA

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 03 0 U 001512

09 Uvp od 25.1.2011. g.)

Sticanje prava na starosnu penziju pripadnika bivše vojske FBiH

Član 1. Uredbe o sticanju prava na starosnu penziju pod povoljnijim uvjetima

pripadnika bivše vojske F BiH i državnih službenika i namještenika bivšeg Federalnog ministarstva odbrane

PRILIKOM PRIZNAVANJA PRAVA NA PENZIJU PO POVOLJNIJIM UVJETIMA PRIMJENICE SE UREDBA KOJA JE BILA NA SNAZI U TRENUTKU ISPUNJENJA UVJETA, ODNOSNO PODNOŠENJA ZAHTJEVA NA PRIZNAVANJE PRAVA NA PENZIJU, A NE I NAKNADNO DONESENA UREDBA KOJA NIJE PROPISALA DA CE SE PRIMIJENITI I NA RANIJE PODNESENE ZAHTJEVE.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 07 0 U 001682 08

Uvp od 26.05.2010. g.).

Član 61. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju

DJETETU IZA UMRLE MAJKE, KOJA JE OSTVARILA PORODIČNU PENZIJU IZA UMRLOG OCA, NE PRIPADA PRAVO NA PORODIČNU PENZIJU JER UMRLA MAJKA NIJE ISPUNJAVALA USLOVE ZA STAROSNU ILI INVALIDSKU PENZIJU, NITI JE BILA KORISNIK TIH PENZIJA, VEĆ JE PORODIČNU PENZIJU OSTVARILA PO OSNOVU NESPOSOBNOSTI ZA SAMOSTALAN ŽIVOT I RAD ZBOG BOLESTI TJ. KAO INVALIDNO DIJETE IZA SVOG UMRLOG OCA.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije BiH, broj U-1152/03 od 29.5.2008. g.)

Članovi 30. stav 1. i 156. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju

STUPANJEM NA SNAGU FEDERALNOG ZAKONA O PENZIJSKOM I INVALIDSKOM OSIGURANJU PRESTALA JE PRIMJENA RANIJIH ZAKONA O PENZIJSKOM I INVALIDSKOM OSIGURANJU (IZUZEV ZAKONA O PENZIJSKOM I INVALIDSKOM OSIGURANJU VOJNIH OSIGURANIKA), PA OSIGURANIK KOJI JE PODNIO ZAHTJEV NAKON STUPANJA NA SNAGU FEDERALNOG ZAKONA NE MOŽE OSTVARITI STAROSNU PENZIJU POD USLOVIMA PROPISANIM RANIJIM ZAKONIMA.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije BiH, broj U-1284/03 od 2.7.2008. g.)

ODBIJANJE ZAHTJEVA ZA RETROAKTIVNU UPLATU DOPRINOSA

Zakon o penzijskom i invalidskom osiguranju

član 156

Zahtjev za retroaktivnu uplatu doprinosa za određene periode se odbija tužiteljici koja je već ostvarila pravo na srazmjernu starosnu penziju prije nego što je podnijela taj zahtjev.

Obrazloženje:

“Iz podataka spisa proizlazi da je tužiteljica ostvarila pravo na srazmjernu starosnu penziju po rješenju tuženog broj gornji od 04.8.2015. godine, počev od 17.4.2015. godine i da je 02.9.2016. godine podnijela zahtjev za pojedinačnu uplatu doprinosa za period od 31.8.2012. do 16.4.2015. godine pozivajući se na odredbu člana 156. Zakona o PIO. Prvostepenim rješenjem odbijen je zahtjev tužiteljice, a osporenim aktom je odbijena žalba, dok je pobijanom presudom odbijena tužba i održan na snazi osporeni akt.

Pravilno tuženi, a i nižestepeni sud ističu da bi se primijenile odredbe člana 156. stav 2. i 3. Zakona o PIO potrebno je da radnik sa tim uplatama stiče pravo na ostvarivanje starosne penzije. Međutim, kako je tužiteljica već ostvarila pravo na srazmjernu starosnu penziju po rješenju tuženog broj gornji od 04.8.2015. godine, počev od 17.4.2015. godine i prije nego što je podnijela zahtjev za pojedinačnu uplatu doprinosa za sporni period, to je, i po ocjeni ovog suda, pravilno njen zahtjev odbijen.

Prema odredbi člana 42. stav 2. Zakona o PIO osiguranik žena koja nema navršених 65 godina života ima pravo na starosnu penziju kada navrši 58 godina života i 35 godina staža osiguranja, pa kako je tužiteljica na dan podnošenja zahtjeva imala 60 godina 8 mjeseci i 17 dana života te staža osiguranja od 37 godina 11 mjeseci i 24 dana, to je imenovana ispunila uslove za ostvarivanje prava na starosnu penziju, što je tuženi i priznao rješenjem broj gornji od 04.8.2015. godine, s tim da joj se penzija isplaćuje od 17.4.2015. godine.

Odredbom člana 156. Zakona o PIO je data povoljnost da poslodavac, njegov pravni sljednik ili sam radnik uplati doprinose za određene periode unazad ako radnik sa tom uplatom navršava staž osiguranja za ispunjavanje uslova za ostvarivanje prava na penziju, tako da je jasno ko može vršiti uplatu doprinosa.

Navedena odredba daje mogućnost poslodavcu, njegovom pravnom sljedniku ili samom radniku da retroaktivno izvrši uplatu doprinosa za dio staža, za koji nije uplaćen doprinos ako sa tom uplatom ispunjava uslove za ostvarivanje prava na penziju, a tužiteljica je već ranije ispunila zakonske uslove i na osnovu rješenja prvostepenog organa tuženog broj gornji od 04.8.2015. godine ostvarila pravo na starosnu penziju koju prima od 17.4.2015. godine, pa se navedena odredba ne može primijeniti u njenom slučaju.

Ovaj sud ne može komentarisati stav nižestepenog suda iznesen u presudi broj 11 0 U... U od 19.12.2016. godine na koji ukazuje tužiteljica u zahtjevu navodeći da je u toj presudi sud zauzeo stav da ni poslodavac nije dužan uplatiti doprinose za radnika, jer ta presuda nije predmet preispitivanja od strane Vrhovnog suda.

Pojedinačna uplata doprinosa omogućava osiguraniku da ostvari pravo na penziju ako tom uplatom za određeni period osiguranja stiče uslove za ostvarivanje prava na penziju u skladu sa Zakonom o PIO, pa tuženi nije nadležan da cijeni uslove za ostvarivanje prava u drugoj državi, zbog čega je pozivanje tužiteljice na Sporazum neosnovano, jer se nijednom odredbom Sporazuma ne reguliše oblast uplate doprinosa za periode za koje nisu uplaćeni. To pitanje je regulisano propisima svake od država ugovornica. Štaviše, odredbom člana 22. tačka a) Sporazuma je regulisano da će nosilac svake države ugovornice utvrditi, u skladu sa svojim pravnim propisima, da li određeno lice ispunjava sabiranjem perioda osiguranja kao što je to navedneo u članu 20. ovog sporazuma, uslove za priznavanje prava na davanje, a tačkom e) tog člana je definisano da će prilikom primjene tačke b) ovog člana kod određivanja penzijskog osnova svaka država ugovornica uračunati samo period osiguranja ostvaren u skladu sa svojim pravnim propisima.

Dakle, iz navedenih odredbi Sporazuma proizlazi da prilikom utvrđivanja penzijskog osnova svaka država ugovornica uračunava samo period osiguranja ostvaren u skladu sa svojim pravnim propisima, što je opšteprihvaćeno pravilo u međudržavnim odnosima zemalja prilikom odlučivanja o pravima svojih državljana.

Pored toga, tužiteljica ničim ne dokazuje da je kod Fonda za penzijsko i invalidsko osiguranje u Republici Sloveniji podnosila bilo kakav zahtjev za ostvarivanje prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja, pa ove navode da ne može ostvariti pravo kod inostranog nosioca osiguranja, ovaj sud ne može prihvatiti kao osnovane jer su paušalni i ničim dokazani. Pored toga ni tuženi, a ni ovaj sud se ne može upuštati u ispitivanje uslova za ostvarivanje prava u drugoj državi, jer to nije u nadležnosti organa RS, odnosno BiH.

Iz navedenih razloga, po ocjeni ovog suda u pobijanoj presudi nije ostvaren nijedan od razloga njene nezakovitosti iz odredbe člana 35. stav 2. ZUS, pa se otuda zahtjev tužiteljice, na osnovu odredbe člana 40. stav 1. tog zakona, odbija kao neosnovan.”

(Presuda Vrhovnog suda Republike Srpske, 11 0 U 019648 17 Uvp od 6.6.2019. godine)

ZAHTJEV ZA PONOVO ODREĐIVANJE PORODIČNE PENZIJE

član 143

Ukoliko nema novih činjenica za koje se saznalo ili su nastupile nakon donošenja rješenja o priznavanju prava na penziju, zahtjev za ponovno određivanje porodične penzije se odbija.

“Iz spisa predmeta proizilazi da je tužilji, udovi umrlog osiguranika N. S., koji je ostvario ukupan penijski staž od 20 godina 1 mjesec i 5 dana, u koji je uračunat staž osiguranja u bivšoj SR BiH od 13.9.1979. do 30.4.1992. godine, što iznosi 12 godina 7 meseci i 18 dana, te poseban staž u R S. u dvostrukom trajanju od 25.6.1992. do 1.3.1996. godine, što iznosi 7 godina 4 mjeseca i 16 dana, kao i staž osiguranja u Federaciji BiH od 1.5. do 1. 6.1992. godine, što iznosi 1 mjesec i 1 dan, priznato pravo na srazmjerni dio porodične penzije počev od 21.07.2009. godine, rješenjem Filijale B. od 27.8.2009. godine, u iznosu od 314,00 KM. Taj iznos je u dva navrata, pozivajući se na izmjene ranijeg Zakona i važeći Zakon o PIO, mijenjan ponovnim određivanjem tužilji srazmjerne porodične penzije, tako da joj po pravosnažnom rješenju od 13.2.2012. godine srazmjerna porodična penzija iznosi 106,32 KM, koji iznos se usklađuje prema odlukama Vlade RS o usklađivanju penzije. Nakon toga je rješenjem Filijale B. od 18.2.2014. godine, odbijen zahtjev tužilje za ponovno određivanje porodične penzije, pozivom na odredbu člana 143. stav 1. važećeg Zakona o PIO, sa obrazloženjem da nema novih činjenica za koje se saznalo ili su nastupile nakon donošenja rješenja o priznavanju prava na penziju, a pored toga je zaključkom istog prvostepenog organa od 25.9.2014. godine odbačen prijedlog tužilje za ponavljanje postupka utvrđivanja novog iznosa porodične penzije.

Potom je tužilja dana 12.5.2016 godine podnijela novi zahtjev za ponovni obračun porodične penzije, tražeći da se izvrši s ozbirom na činjenično stanje i važeće zakone, koji zahtjev je odbijen rješenjem Filijale B. od 2.6.2016. godine (koje čini pravno jedinstvo sa osporenim aktom), takođe pozivom na odredbu člana 143. stav 1. važećeg Zakona o PIO, sa obrazloženjem da nema novih činjenica za koje se saznalo ili su nastupile nakon donošenja rješenja o priznavanju prava na penziju. To rješenje je potvrđeno osporenim aktom, sa obrazloženjem da je tužilja pravo na porodičnu penziju ostvarila na osnovu rješenja od 27.8.2009. gđine, prema penzijskom osnovu koji je određen shodno članu 87. ranijeg Zakona tako da penzijski osnov pripadnika oružanih snaga R S ne može biti manji od prosječne neto plate u republici u godini koja je prethodila godini u kojoj stiče pravo na penziju, uvećane za 30%, kao i članu 89. tog zakona prema kojem se penzija za pripadnike oružanih snaga uvećava za 60% a ne može iznositi više od 75% od osnova, te kako je izmjenama tog zakona brisan član 89. tako da su sve penzije ponovo određene počev od 1.2.2010. godine, došlo je do smanjenja penzije, pa stupanjem na snagu važećeg Zakona o PIO kojim je u članu 172. stav 4. propisano da će svim korisnicima kojima je penzija odeđena u skladu sa članom 87. ranijeg Zakona tuženi Fond po službenoj dužnosti utvrditi penziju od penzijskog osnova u skladu sa članom 77. do 86. tog zakona od prvog dana nakon stupanja na snagu važećeg Zakona o PIO odnosno od 1.2.2012. godine, na taj način se došlo do iznosa visine penzije od 100,30 KM, shodno platama koje je tužiljin suprug kao osiguranik ostvario, pri

čemu su ukinuti garantovani iznosi kojima su određene kategorije korisnika bile privilegovane, tako da su izjednačavanjem svih korisnika penzije određene prema platama i naknadama koje su ostvarili u toku rada, koji iznos je dalje usklađivan shodno odlukama Vlade RS o usklađivanju. Kako tužilja nije ponudila nikakve nove činjenice koje bi mogle dovesti do drugačije odluke, osporenim aktom je odbijena žalba na prvostepeno rješenje, a osporeni akt je pobijanom presudom poništen, sa razlozima koji su već izneseni u uvodnom dijelu obrazloženja ove presude.

Pobijana presuda nije pravilna a samim tim ni zakonita.

Članom 143. stav 1. važećeg Zakona o PIO je propisano da korisnik penzije može da podnese zahtjev za određivanje novog iznosa penzije, na osnovu činjenica za koje je saznao ili su nastupile nakon donošenja rješenja o priznavanju prava na penziju.

Kako je tužilji, primjenom odredaba ranijeg Zakona i važećeg Zakona o PIO, utvrđen novi iznos penzije, pravosnažnim rješenjem od 27.6.2012. godine kojim joj je ponovo određena srazmjerna porodična penzija u iznosu od 106,32 KM, pa kako tužilja u svom zahtjevu od 12.5.2006. godine nije navela bilo kakve nove činjenice za koje je saznala ili koje su nastupile nakon donošenja tog pravosnažnog rješenja o priznavanju prava na srazmjernu porodičnu penziju, pravilno je rješenjem Filijale B. odbijen taj tužiljin zahtjev, pozivom na odredbu člana 143. stav 1. važećeg Zakona o PIO, što je pravilno potvrđeno osporenim aktom. U osporenom aktu su dati jasni i potpuni razlozi koje u svemu prihvata i ovaj sud, budući da je primjenom odredaba ranijeg Zakona i važećeg Zakona o PIO došlo do smanjenja visine srazmjerne porodične penzije, koju je tužilja ranije primala. Kako se u spisu predmeta upravnog postupka nalazi rješenje Federalnog zavoda PIO/MIO – T. K. broj ... od 31.5.2010. godine kojim je tužilji, kao članu prodice umrlog osiguranika (njenog supruga), priznato pravo na srazmjerni dio porodične penzije koji pada na teret tog nosioca osiguranja, u mjesečnom iznosu od 0,4977 KM počev od 26.4.2009. godine, po osnovu ostvarenog penzijskog staža u Federaciji BiH poslije 30.4.1992. godine, u trajanju od 1 mjesec i 1 dan, koji je ostvaren u periodu od 1.5. do 1.6.1992. godine, što i proizilazi iz potvrde tog zavoda od 27.5.2010. godine, potpuno bez osnova navodi u pobijanoj presudi da su u postupku donošenja osporenog akta učinjene povrede pravila postupka iz ZOUP-a i da je nepravilno utvrđeno činjenično stanje. Stoga je potpuno neutemeljena konstatacija nižestepenog suda da prvostepeni organ tuženog a ni tuženi nisu dokazali na osnovu čega su utvrdili da je tužiljin suprug kao osiguranik, u mjesecu maju 1992. godine bio zaposlen na području današnje Federacije BiH i da su mu za taj mjesec plaćeni doprinosi, jer je tužilji primjenom člana 7. Sporazuma priznat srazmjerni dio starosne penzije kod tog nosioca osiguranja, slijedom čega su bili ispunjeni uslovi da se tužilji od strane tuženog F. prizna pravo na srazmjernu starosnu penziju pomenutim pravosnažnim rješenjem od 13.2.2012. godine. Kako u odnosu na to rješenje tužilja u svom zahtjevu za ponovno određivanje porodične penzije, nije ponudila nikakve nove činjenice za koje je saznala ili su nastupile nakon donošenja tog pravosnažnog rješenja, osporeni akt kojim je potvrđeno prvostepeno rješenje kojim je odbijen njen zahtjev za ponovno određivanje porodične penzije, se ukazuje pravilnim, kako se to osnovano ističe u predmetnom zahtjevu tuženog.

Zbog toga je bez uticaja pozivanje nižestepenog suda u pobijanoj presudi da je tuženi trebao cijeliti da li se tužiljin zahtjev može smatrati zahtjevom za ukidanje i mijenjanje pravosnažnog rješenja po zahtjevu stranke, u smislu članu 250. stav 2. u vezi stava 1. ZOUP-a, kojim je propisano da ako je pravosnažnim rješenjem stranka stekla neko pravo, a organ koji je donio to rješenje smatra da je nepravilno primijenjen materijalni zakon, može rješenje ukinuti i izmijeniti radi njegovog usklađivanja sa zakonom, samo ako stranka koja je na osnovu toga rješenja stekla pravo na to pristane i ako se time ne vrijeđa pravo trećeg lica (stav 1), te da pod uslovima iz stava 1. tog člana, a na zahtjev stranke može se ukinuti ili izmijeniti pravosnažno rješenje koje je nepovoljno po stranku, s tim da ako organ nađe da nema potrebe da se rješenje ukine ili izmijeni, dužan je da o tome obavijesti stranku (stav 2), u kom slučaju upravni organ i ne donosi rješenje jer bi donošenjem takvog rješenja došlo do negacije institucije pravosnažnosti rješenja,

budući da bi stranka uvijek novim zahtjevom mogla da primora organ da se upušta u meritorno raspravljanje njenog zahtjeva i da donosi novo rješenje.

Prema tome, proizilazi da u postupku donošenja osporenog akta činjenično stanje nije nepravilno i nepotpuno utvrđeno, niti su učinjene povrede pravila postupka koje bi bile od uticaja na zakonitost osporenog akta, tako da ni materijalno pravo nije nepravilno primijenjeno, što se osnovano ističe u predmetnom zahtjevu.”

(Presuda Vrhovnog suda Republike Srpske, 12 0 U 005830 17 Uvp od 3.4.2019. godine)

PRESTANAK PRAVA IZ PENZIJSKOG I INVALIDSKOG OSIGURANJA NAKON DONOŠENJA RJEŠENJA O PRIZNAVANJU TOG PRAVA

član 147

Fond PIO ima zakonsko ovlašćenje da korisniku utvrdi prestanak određenog prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja ako naknadno utvrdi da nisu bili ispunjeni uslovi za ostvarivanje tog prava, bez obzira na to kada je doneseno rješenje o priznavanju prava.

“Pravilno je pobijanom presudom odbijena tužba podnesena protiv osporenog akta tuženog od 21.04.2016. godine, uz iznošenje valjanih i argumentovanih razloga od strane nižestepenog suda koje tužilac nije doveo u sumnju navodima zahtjeva.

Pobijanom presudom nižestepeni sud nije doveo u pitanje pravo tuženog, odnosno direktora Fonda da u određenoj situaciji naloži vršenje vanredne kontrole i to kada procjeni da postoji osnovana sumnja da je u postupku vještačenja bilo nedostataka, nepravilnosti ili propusta koji su bitno uticali na ocjenu radne sposobnosti, shodno odredbama člana 43. do 45. Uredbe u vezi sa odredbom člana 124. stav 2. Zakona o PIO, a koji uslovi su se u konkretnom slučaju ispunili, jer je nesporno utvrđeno da kompletna medicinska dokumentacija o navodnom liječenju tužioca u Klinici za psihijatrijske bolesti “Dr L. L.” B. gdje mu je postavljena dijagnoza na osnovu koje je penzionisan, nije vjerodostojna, odnosno nije izdata od te klinike, a što je na zahtjev tuženog potvrđeno dopisom ove zdravstvene ustanove od 13.11.2015. godine. Tvrdnja tužioca da mu ovaj dopis od 13.11.2015. godine nije dostavljen na izjašnjenje nije od uticaja na pravilan zaključak suda da je to validan dokaz, jer tužilac njegovu istinitost nije osporio u upravnom postupku, a niti u upravnom sporu iako je za to imao priliku, a ničim argumentovano taj dopis ne osporava ni u zahtjevu.

Tvrdnja tužioca da Komisija za vanrednu kontrolu prilikom donošenja nalaza, ocjene i mišljenja broj VK... od 22.12.2015. godine nije razmotrila svu priloženu medicinsku dokumentaciju tužioca izdatu od drugih zdravstvenih ustanova, takođe nije osnovana, jer postupajuća komisija kao nadležan organ u smislu odredbe člana 124. stav 1. Zakona o PIO, nije dovela u pitanje sadržaj te ostale medicinske dokumentacije i dala joj je značaj, ali ne u pravcu na kojem se insistira u zahtjevu, nego u pravcu da je tužiocu, nakon analize te dokumentacije i rezultata neposrednog pregleda, postavljena dijagnoza persona morbum simulans Z76.5, za što je od strane ljekara vještaka dato valjano obrazloženje čemu u prilog ide nesporna posebno razmotrena okolnost da tužilac nakon što je ostvario pravo na invalidsku penziju 2008. godine, nema nijedan dokaz o psihijatrijskom liječenju u bilo kojoj zdravstvenoj ustanovi, kako je sve to pravilno zaključio nižestepeni sud.

Konačno, neosnovan je navod tužioca da tuženi nije imao ovlašćenje da na njegov slučaj primijeni odredbe člana 43. do 45. Uredbe, koje u osnovi samo propisuju postupak i način vršenja vanredne kontrole, dok je mogućnost utvrđivanja prestanka prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja, pod određenim uslovima, ustanovljena odredbom člana 147. Zakona o PIO. Navedena odredba propisuje da prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja prestaju u slučaju kad se naknadno utvrdi da nisu bili ispunjeni uslovi za ostvarivanje prava (stav 1.), da se postupak za

prestanak prava u skladu sa stavom 1. ovog člana pokreće po službenoj dužnosti, bez obzira na rok koji je protekao od dana donošenja rješenja kojim je priznato pravo (stav 2.), te da prava u skladu sa stavom 1. ovog člana prestaju od dana donošenja rješenja o prestanku prava (stav 3.). Pravilnim tumačenjem odredbe člana 147. Zakona o PIO koja je na snazi u vrijeme odlučivanja organa je jasno da Fond PIO ima zakonsko ovlašćenje da korisniku utvrdi prestanak određenog prava ako naknadno utvrdi da nisu bili ispunjeni uslovi za ostvarivanje tog prava, kao u slučaju tužioca, bez obzira na to kada je doneseno rješenje o priznavanju prava.

Kod takvog stanja stvari, po ocjeni ovog suda, u pobijanoj presudi nije ostvaren nijedan razlog nezakonitosti predviđen u odredbi člana 35. stav 2. ZUS pa se zahtjev tužioca odbija, na osnovu člana 40. stav 1. istog zakona.”

(Presuda Vrhovnog suda Republike Srpske, 15 0 U 002950 17 Uvp od 24.4.2019. godine)

POSEBAN STAŽ U DVOSTRUKOM TRAJANJU I STAŽ OSIGURANJA

član 38

Licu kojem je po osnovu toga što je zaposleno u MUP RS period od 4.4.1992. do 30.6.1996. godine utvrđen kao poseban staž u dvostrukom trajanju, taj staž se ne računa u staž osiguranja bez obzira na to da li je unesen u matičnu evidenciju Fonda.

“Iz podataka u spisu predmeta proizilazi da je nižestepeni sud poništio osporeni akt tuženog od 09.08.2016. godine, uz stav da je isti nezakonit jer je donesen pogrešnim tumačenjem odredbe člana 156. stav 2. Zakona o PIO. Navedenu odredbu sud je citirao ističući da ona propisuje mogućnost da izuzetno od stava 1. ovog člana, poslodavac koji nije uplatio doprinos u skladu sa stavom 1. ovog člana, može uplatiti doprinos za radnika za određeni period unazad, ako radnik sa tom uplatom navršava staž osiguranja za ispunjavanje uslova za ostvarivanje prava na penziju, a njeno tumačenje u osnovi nije sporno među strankama.

Sporno je, a što je od suštinskog značaja za predmetni upravni spor, da li bi tužiteljica sa uplatom doprinosa za period od 04.04.1992. godine do 30.06.1996. godine kada je radila u MUP RS ispunila uslove za ostvarivanje prava na starosnu penziju propisane odredbom člana 42. stav 2. Zakona o PIO. Navedena odredba propisuje da osiguranik žena koja nema navršanih 65 godina života ima pravo na starosnu penziju kada navrši 58 godina života i 35 godina staža osiguranja, a ovu odredbu sud pogrešno tumači zaključujući da bi sa uplatom doprinosa za pomenuti period tužiteljica nesporno imala 35 godina “staža osiguranja”, što nije osnovano zaključivanje. Izvodeći ovakav zaključak sud je izgubio iz vida okolnost da je tužiteljici po njenom zahtjevu period od 04.04.1992. godine do 30.06.1996. godine utvrđen kao poseban staž u dvostrukom trajanju rješenjem prvostepenog organa broj ... od 10.04.2000. godine, na što su se izričito pozvali organi uprave, da se ona shodno odredbi člana 39. Zakona o PIO tog staža ne može odreći i najvažnije da se taj poseban staž u dvostrukom trajanju ne računa u staž osiguranja bez obzira na to da li je unesen u matičnu evidenciju Fonda, jer tako propisuje odredba člana 38. Zakona o PIO, na čemu osnovano insistira tuženi.

Kako se dakle, navedeni period od 04.04.1992. do 30.06.1996. godine koji je tužiteljici rješenjem Fonda utvrđen kao poseban staž u dvostrukom trajanju, shodno odredbi člana 38. Zakona o PIO, ne može računati u staž osiguranja bez obzira na to da li je unesen u matičnu evidenciju Fonda, pravilan je zaključak tuženog da nema osnova da se poslodavcu tužiteljice dozvoli pojedinačna uplata doprinosa za ovaj period, jer ona ni sa tom uplatom ne bi imala 35 godina staža osiguranja, koliko joj je neophodno za ostvarivanje prava na starosnu penziju u smislu odredbe člana 42. stav 2. Zakona o PIO.

Iz navedenog je jasno da je sud dajući tumačenje kao u pobijanoj presudi poistovjetio pojam staža osiguranja i penzijskog staža što su različiti pojmovi, kao što je zauzeo pogrešan stav da je tuženi osporenim aktom povrijedio

pravo tužiteljice na imovinu garantovano odredbom člana 1. Protokola broj 1. uz Konvenciju koja svakom licu garantuje pravo na nesmetano uživanje imovine, a ne pravo na sticanje imovine, odnosno imovinskih prava suprotno odredbama važećeg zakona, na čemu takođe pravilno insistira tuženi u zahtjevu.

Kod ovakvog stanja stvari, proizilazi da su pobijanom presudom ostvareni razlozi njene nezakovitosti predviđeni odredbom člana 35. stav 2. ZUS, pa se na osnovu odredbe člana 40. stav 1. i 2. istog zakona, zahtjev tuženog uvažava i pobijana presuda preinačava tako da se tužba odbija kao neosnovana.”

(Presuda Vrhovnog suda Republike Srpske, 14 0 U 003144 17 Uvp od 24.4.2019. godine)